

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT-LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ.

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 » — »

Negyedévre . . . 1 » 50 »

Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 » — »

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra — » 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 » — »

Negyedévre . . . 2 » 50 »

Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

Három millió új hivatalokra.

A mai rendszer mindenütt repedéseket mutat, melyeket csak nagy nehezen lehet ideig óráig betapasztani, s alig hogy az egyik oldalon valahogy betapasztják, a másik oldalon új repedések támadnak.

Ez a művelet persze nem tartható fenn sokáig, a kályhát is, ha már a belső hőség nagyon megviselte, úgy hogy a betapasztás többé nem segít, szét kell bontani és újra rakni, de ezen alkalommal egyszerűen a hasznavehetetlen cserepeket eldobni és újakkal helyettesíteni.

Feltűnő dolog és erős kritika tárgyát képezheti az, hogy a jövő évi költségvetésben három millió forint szerepel, mint oly szükséglet, melyet új hivatalok kreálása okozott.

Nézetünk szerint ez is csak olyan tapasztás féle eljárás. Minél több hivatalnok, kik mindannyian választók is egyúttal, annál biztosabb a kormány győzelme az újabb választásoknál, melyek pedig már a küszöbön vannak. A választások előtt még kinevezik az új hivatalnokokat, kik ugyanannyi biztos szavazatot repraesentálnak, ha netalán a választási lajstromokba vetett számítás csütörtököt mondana is; annál jobb pedig, ha az utóbbi is beüt.

Könnyű nekik Apponyinak odakiáltani, hogy ne élő tiltakozás akarjon lenni a nemzeti aspirációk megvalósítása elébe gördülő akadályok ellen, hanem próbálja meg nemzeti programjához a nemzet többségét megszerezni és megfogja látni, hogy a király azonnal őt bizza meg az ügyek vezetésével; persze mert nagyon jól tudják, hogy a kész lisztákkal szemben hasztalan minden erőlködés, kivált, ha tromfnak még a sok hivatalnokszavazatot is kijátszhatják.

Uram bocsá! mit mondott volna akár melyik hazafias magyar ember a Bach-

korszakbeli beamter-gazdálkodás virágzaskorában, hogy lesz még külön is, majd mikor ismét kezünkbe vesszük önsorsunk kormányzását, az új alkotmányos korszak 28-ik esztendejében, s azok nem lesznek Csaszlauból bevándorlott csehek és germánok, hanem autochton magyarok!

Hivatalnoki apparatusunk szörnyű nagy és semmi arányban sem áll hivatalnokok által végzendő valódi szükségletünkkel. Mert jegyezzük meg, a hivatalnoki kar is tiszteletreméltó, szükséges és hasznos közege a mi közéletünknek, és a derék hivatalnoktól nem is sajnálhatja meg senki az ő fizetését, melyet az állam pénztárába befolyó közadóból húz, mert ő is hasznos szolgálatokat tesz a hazának, mely szolgálatra évek hosszú során át szerzte meg nem csekély fáradsággal és anyagi áldozatokkal a szükséges képesítést, s mely szolgálat kedvéért lemond sok mindenféléről, a melynek háborítlan élvezetében marad, a ki nem lép a hivatalnoki pályára. De ha a hivatalok fölös számban szervezettek, hogy legyen hová bedugni az embereket, kiket másra használni nem lehet, az már aztán beteges állapot, s azok a fölösleges szolgálatokat teljesítő hivatalnokok mindannyi ötödik kerek, a melyekre semmi szükség sincs, de a melyeknek fentartása mégis pénzbe kerül, miből legfeljebb annak van haszna, aki kerek készítésével és reparálásával foglalkozik, holott a szekeres gazda annak az ötödik keréknek semmi hasznát nem veszi.

Csupán az anyakönyvek vezetése hétről hétre nagyobb arányokat öltő hivatalnok létszámot igényel, holott ezt a közszükségletet eddig a lelkészek igen jól és ingyen végezték — no de a haladás kívánta ezt tőlünk és vissza csinálni nagy blamázs nélkül már nem lehet a dolgot.

Nem kevésbé szomorú dolog, hogy miként forrásunk mondja, sok hivatal a

máskép nem támogatható agrariusok elhelyezésére kell, akik oda haza már tönkre mentek.

És hátra van még a közigazgatás államosítása is.

Bizony nem vigasztaló kép az, mely elénk tárul, csak üssön belénk még egy nagy börzekrach kapcsolatosan más gazdasági válságokkal, akkor a hivatalok szaporítása sem segít többé mi rajtunk, hanem csak a magunkba szállás és az elhagyott jobb útra térés, illetőleg visszatérés.

A katolikus alapok bizottsága.

A király a vallás- és tanulmányi alapokra felügyelő bizottság tagjait további három évre kinevezte. Erre nézve a hivatalos lap a következő királyi kéziratot közli:

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére *Szlávy* Józsefet a vallás- és tanulmányi alapokra felügyelő s azok kezelését ellenőrző időleges bizottság eddigi elnökét, *Vaszary* Kolos hercegprimás, esztergomi bíboros érseket, a bizottság eddigi társelnökét és báró *Rudnyánszky* Józsefet, a bizottság eddigi előadóját, a folyó évi november hó 1-től számítandó újabb három év tartalmára e tisztségükben megerősitem, továbbá *Bossányi* Lászlót, dr. *Forster* Gyulát, *Horánszky* Nándort, gróf *Károlyi* Tibort, *Lechner* Ágostont, *Lukács* Antalt, dr. *Samassa* Józsefet, dr. *Schlauch* Lőrinczet, gróf *Szapáry* Gézárt, dr. *Szivák* Imrét, *Vértessy* Sándort és gróf *Zichy* Nándort ezen bizottság tagjaivá ugyanezen időtartamára kinevezem.

Kelt Bécsben, 1895. évi november hó 7-én.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Wlassics Gyula, s. k.

A 25. §.

Azok a hazafias vármegyék és városok, a melyek eddig a 25. §. megváltoztatása iránt az országgyűléshez felirtak, a következők: Heves, Pozsony vármegye és város, Trencsén, Szeged, Zemplén, Székesfehérvár, Kassa, Pécs, Ung, Békés, *Nagyvárad*, Győrmege és város, Szatmárnémeti, Abauj-Torna, Szabadka, Sáros, Arad város és megye, Udvarhely, Csik, Zombor, Bereg, Hunyad, Moson, Bács-Bodrog, Vas, Somogy, Szabolcs, Gömör. Kis-Hont, Baranya, Zala, Arva, Csanád, Hajdu, Komárom megye,

NAGY NOVEMBERI ELADÁS

női ruhaszövetekben és téli felöltőkben

tényleg kivételes áron

SZANDICZ ADOLF áruházában,

(806) 3-5

Bémer-tér, Lévay-palota.

Csongrád megye, Liptó, Háromszék, Kis-Küküllő, Torda-Aranyos, Maros-vásárhely, Kolozs-megye és Kolozsvár.

Vármegye bizottsági tagok választása.

A vármegye-bizottsági tagok választása alkalmával Napkoron megválasztottak a néppárt részéről: Szabó Miklós, Zoltán Ödön és gróf Pongrácz Jenő; Szentivánon: Valihora J. néppárti lett Hanka főszolgabíróval megválasztva. — Szatmáron a bizottsági tagok választása nagy izgalommal járt, mert a liberálisok mindent megkísérlettek jelöltjeik győzelme érdekében. A megválasztott bizottsági tagok a következők: I. kerületben megválasztottak: dr. Farkas Antal, Gábrriel József, dr. Tanódy Márton, dr. Kőlcsey Ferencz, dr. Kelemen Samu. A II. kerületben: Dr. Fejes István, Demidor Ignác, Tabajdi Lajos, Jandrisits János, Ruprecht Antal, Böszörményi Károly. A III. kerületben: dr. Nagy Barna, Jaskovics Ferencz, Tankóczy József, Virág András. A IV. kerületben: Jákó Mihály, Szakál Károly, Fésüs András, dr. Vajay Imre, Seres István, Zabari Ferencz; a megválasztottak között az ellenzéki pártok többségben vannak.

Magyarország millenniuma.

Irta: Bársony István.

(Folytatás.)

II.

A magyar millenniumis kiállítás első része után a második rész ismertetésére kell még rátérnünk.

Ez a második rész már a mai napé.

A mai élet, a mai nép, a mai ipar és kereskedelem az, a mely a maga számára foglalta le.

Ott lesz a művészeti kiállítás, a mely a magyar festők, szobrászok és írók alkotásainak az otthona. A sajtó számára külön pavillon épült, ezernél több újság lesz benne állandóan s könyveket és hírlapokat nyomtatnak majd ott a nézők szeme előtt. A közönségnek lesz olvasóterme; posta, távirat, telefon, minden ponton rendelkezésre fog állani.

Az ünnepélyek csarnokában lesznek a hangversenyek, diszülések és a kongresszusok; ezekről ugyancsak kellett gondoskodni, mert a ki-

állítás folyamán több mint száz mindenféle kongresszus fogja üléseit tartani Budapesten.

A kiállítás kereskedelmi része szintén a magyar viszonyokat tünteti majd fel. Látunk ott régi, félszázad előtti kereskedelmi irodát, amilyen akkor volt, mikor a magyar kereskedelem még bölcső korát élte; s ott lesz mellette a mai nagy és erős kereskedelem egy megfelelő tágas és pompás irodában. A kit a kiállításnak ez a része vonz, annak bármely percében szolgálatára lehet a kereskedelmi múzeum tudakozódó irdája. Ilyen tudakozódó és utbaigazító irodáknak különben is bővében lesz a kiállítás.

A mezőgazdák kiállítása, az őstermelés, negyven csarnokot fog lefoglalni. Ezekbe lesz beleszorítva a magyar Kánaán minden áldása. Ennek a keretébe fog tartozni az állatkiállítás is, amely egyike lesz a maga nemében a legteljesebbnek, az elsőrangubbaknak.

Az iparkiállítás egy egészen külön világba vezet majd bennünket; a mezők és puszták népének a produktumai után egyszerre egy nagy és gazdag gyárvárosba érzi magát, a ki ide kerül. Az ipar minden fajtája itt lesz egygyütve gyűjtve egy óriási gépcsarnokkal együtt.

A hadsereg és haditengerészet kiállítása elütően válik ki a polgári foglalkozások jelvényeinek és eredményeinek a keretéből; a mi harci fegyvere volt a magyarnak valaha, azt mind megtaláljuk itt, a hadviselés módjának a jelenítésével egyetemben. A kiállítás területén, a városligeti tavon, egy nagy hadihajó uszik majd teljes felszereléssel s minden képzelhető fajtájú csónak, bárka és csavargózós lesz ezen a térs állóvízen, a mely még a fiemei kikötő kicsinyített mását is befogadja, a tengerparti raktárral s egy kis, működő világító toronnyal együtt.

Gyönyörű lesz az erdészeti és vadászati kiállítás is. A mi vadja van Magyarországnak, mindent ott látjuk biológiai csoportokban; egy óriási medvét egyebek közt, amely támadásra készen emelkedik fel; aztán egy hatalmas vadkant, a melyet a kárpáti farkasok éppen megröhannak.

És mind e mellett a sok érdekesség mellett kapunk temérdek olyan látványosságot, a melyek tisztán a vendégek szórakoztatására szánvák. Nagy harcizornák, lovasjátékok, versenyek, velencei éjszakák a tavon, kivilágítás, tűzijáték, nagyszerű villamos szökőkút stb. gazdagítja majd a sok komoly nézni való kifáradt szem élvezeti programját.

S ami tán mindent felül fog mulni eredetiség dolgában, az a kiállítás faluja lesz.

Egy egész község; amelyben van templom, paplak, iskola, községháza, korcsma és hosszú tarka utcák. De minden épület, minden udvar más és más vidékről van idelepva; csak abban közösek, hogy magyarországiak valamenynyien. Az egyes házak a magok vidéke szerint rendezvék be; butorzat tősgyökeres eredeti, a lakók arról a bizonyos vidékről valók s aszerint ruházkodnak és viselkednek ahogyan oda haza. A magyar-utczából nyílik majd egy tisztán német utca, azután a nemzetiségiek utcája; ebben a csodálatos faluban napokat eltölthet a tanulmányozással, aki az etnografia iránt érdeklődik.

A kit pedig a sok látni való végre kifárasztott, annak ott lesznek üdülésére a mindenféle vendéglők, czukrászdák, sörházak, speciális magyar csárdák és kávéházak; — lesz egy nagy francia-vendéglő azok számára, akik a nemzetközi francia konyhához szokták s a gyomrukat féltik a meg nem szokott idegen ételek rontó hatásától. — És mindenféle zene, kitűnő cigánybandák, az ország leghíresebb cigányzenészei, akiket a külföld tárt karokkal szokott fogadni, ha egy-egy impresszárió kiviszi innen őket.

Drágaság pedig sehol!

Minden jutányos és nem túlesigázott áron. Az idegenek elszállásolásáról lelkiismeretes gondoskodás. A kiállítás területén állandó erős rendőrségi készenlét.

A közlekedés a kiállítás területére Budapest minden pontjáról társulatok által kitűnően biztosítva egy, hogy míg az 1885-iki kiállításba csak egy irányú lovasuton és néhány omnibusz vonalon lehetett kijutni: most két irányú lovasut és három irányú villamos-közlekedés (egy földalatti) áll rendelkezésre, nem is számítva a temérdek omnibuszt s a megszaportott bérkocsikat.

Magyarország tudja, mivel tartozik a millenniumis kiállítást látogató közönségnek, meg annak a tizenhétézer magyar honpolgárnak, a ki mint kiállító fog itt szerepelni.

De tudja ezenkívül azt is, hogy mivel tartozik önmagának.

Mert mindaz, amit a kiállításról eddig elmondunk, időhöz kötött s tán csak erkölcsi hatásában maradandó; de azok a nemzeti nagy alkotások, amelyek a millenniumis kiállítással kapcsolatban fejezhetnek be vagy kezdik meg léteiket, hirdetni hivatvák ezeréves hala-

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Judith és Anda.

(vége.)

Végre elérkezett a nagy nap. A koncert napja.

Judithnak és Andának kijutott részük a kényeztetésből, a tapsból! . . .

Megitasulva az örömtől, Judith a keblén levő rózsák közül kitépve egyet, így szólt Andához:

— Vedd cserébe, pár szálért gyöngyvirágaid közül s őrizd meg örökemlékül e napnak, úgy mint én! Nézd, nézd, rózsám hullatja levelét, lelkemből téptem, reményem száll vele? . . . Nem, nem! a mai napot ne zavarja semmi! . . .

Andára néz, követi annak tekintetét, látja, mint halványul el, mialatt hulló rózsájának egy tova szálló levelét elfogja s tárczájába helyezi gyöngyöden, az a művész, akinek egyetlen rész jutott ki ma a tapsból vele, aki hegedűjével csaknem legyőzte . . . Anda remeg, halott-halvány arccal áll, nézi, mintha álmodna — hisz az a levél, tulajdonképen az ő tulajdona, kezéből szállt tova! . . .

— Én érte, ő másért — susogja öntudatlanul . . .

Gyönyör és fájdalomként telt el az este. — Néhány héttel később Judith újra kelt. Útján siker, diadal kísérte. A lapok telve voltak szépségének és művészi játékának magasztalásával.

Anda szívére szorította kezecskéjét, mialatt gyönyörrel olvasta barátnője sikereit s

az ő fájalmára gondolt aki — távol tőle, együtt szenved vele — Judithért! . . .

A jóslat beteljesedett! Andának szűk lett a hely, végtelen bánatával nem fért meg benne . . . Érezte, hogy az öröm, a boldogság tanyájáról mennie kell!

El, el innen, oda, ahol tanulhatok, ahol megszerezhetem azt, amivel Judith bír, hogy legalább gondolatban lehessek méltó hozzá, hogy együtt szárnyalhassanak sohajaink Judithig. A tudvágy sarkalta, megkérte atyját, engedjen nagynénje kérelmének, vigye őt hozzá — Párisba.

Bucsat véve a kedves helytől, a széthullt szirmu fehér rózsán kívül — magával vitte — bánatát . . .

Messze a távolban, édes, csengő bongó hangokat költött fel lelkében a honvágy s a reménytelen szerelem . . . szorgalmas tanulás után elérte ő is azt, amit Judithban csodált . . . Nagybátyja híres festő volt, vezetése alatt tanult s néhány kép, mely a budapesti tárlatra került ecsetje alól, megteremtette hírnevét, ismerünk közülök egyet czime: »Virágcsere.« Közte és Judith közt folyt le, a háttérben egy hulló rózsalevelet felfogó alakkal. Olyan élethű, minden momentumot lélektanilag magyarázó ez a kép, hogy a nézők figyelmét azonnal lekötöti. Így csak az festhet, aki érezni tud, szíve van!

Elhalmozták szerencsekívánatokkal . . . Judithól is jött egy levél, tudatta vele, hogy személyesen jelen volt a tárlaton, hogy látta a képet és meg volt lepve — hogy kíséretében volt még valaki, akit könnyekig megindított ennek a képnek látása s a ki a fehér rózsá levelét öröme cserélné fel egy szál gyöngyvirággal . . .

Anda nem értette meg Judith sorait. Pir futott végig arcán, arra a gondolatra, hogy elárulta magát s hogy a képet ő is látta . . . A maga számára festette, a lelkében élő hű emlékezet után, vonásról vonásra — Nagybátyja ellenvetései dacára küldte a kiállításra.

Elkeseredése tetőpontját érte el, vissza vágott oda, ahol olyan boldog volt, ahol a bánatot csak hirtől ismerve — Judith előtt élénk szavakkal festette. Az a hideg fény — az ő osztályrésze lett . . . A Retezát ormáról fejére szállt a Glória . . . Szép, kedves vonásai, megdicsőülni látszottak a szenvedés édes, fájó kinjától . . .

Judith boldog, talán mint vőlegénye kísérte őt a tárlaton! — s a szeméből kicsordult könny, a szájalom könnye volt!

Ilyen lelki állapotok között, lassan, kinosan telt az idő, nap nap után remegett az örömtől, hogy Judithot viszont fogja látni, s félt, hogy még jobban elárulja magát . . .

Végre megérkezett! Nem egyedül, vele jött ő is — Anda szédült, igyekezett erőt venni magán, viszont látva érezte, hogy még jobban szereti, s hogy számára semmi örömet sem terem a babér, még vigaszt se! . . .

Judith arca ragyogott a boldogságtól, határtalan volt az öröme, hogy viszontlátta Andát; művészete nem csak kint, de igazi gyönyört is termelt számára, s ha voltak is perczei, melyekben érezte az Anda szavaiban rejlt igazságot — csak perczek voltak ezek, melyek nyomtalanul tűntek tova . . .

Magyarázat helyett a multra vonatkozólag, a most már szintén hírneves hegedűművész kezébe tette az Andát s mint évekket előbb,

dásunkat és fejlődésünket, ameddig magyar lesz ez a föld.

Hadd soroljuk föl befejezésül még ezeket is. A jövő évben nyitjuk meg az új magyar országházat, a mely tizenhat millióba kerül a nemzetnek; a jövő évben fejezzük be a Vaskapu szabályozását, a jövő évben állítanak magyar millenáris emlékeket a honfoglalás örök időkre szóló hirdetése végett az ország több nevezetes történelmi pontján; a jövő évben kezdik kiépíteni a pantheon-szerű nagy diadal-kaput a kiállításba vezető Andrássy-ut végén, s a jövő évben mindezek megkoronázásául öt-száz népiskolát állít a magyar nemzet az ország egyes vidékein, ahol még nincs a művelődésnek ily kezdetleges, egyszerű temploma.

Ha mindez meglesz, nyugodtan nézünk vissza, az elmúlt ezer évbe, mert ami sötétség aggasztana bennünket onnan: eloszlik lassankint attól a fénytől, amely a jövő ezer év hajnalát deríti Magyarországra.

(Vége köv.)

Lapszemle.

Budapest, 1895. nov. 21.

A **Magyar Állam** »Védjük meg a népet« című cikkében az egyházpolitikai törvényesülte tulkapásokat fejtegetve azt mondja: éljünk felterjesztéssel népünk útján minden ilyen tulkapások ellen s ha majd száz és ezer számban fog felmenni ezek ellen a panaszcsoport, egy ország-világ befogja látni, hogy sokkal nehezebb talaj a magyar nép kebele, semhogy abban ilyen vad növény burjánozni tudjon és akkor még maga a liberálisizmus is megfogja huzni e kedves gyermeke fölött a halálharangot.

Védjük meg a népet s annak védelmével nemcsak testvéreket szerzünk a harcra, de még azok szemét is felnyitjuk, akik eddig rajonghattak a politikáért.

Ha senki sem fogja elmulasztani a panasztétést, úgy mienk a jövő és rövid idő múlva, milliók örömrivalgása közt temethetjük el az új intézményt.

A **Hazánk** »A keleti bonyodalmakat« tárgyalva azt hangsúlyozza: hogy kétségtelen dolog, hogy az örményországi zavargásokat mostanság Anglia épp oly módon szitogtatja és pártolja, mint annak idején Oroszország a bosnyák és hercegovinai zavargásokat. Akkor az intéző kéz a szentpétervári pánszláv bizottság volt, ma pedig a londoni örmény bizottság.

Az angol terv szépen kibontott szálaira az orosz diplomácia tehát hirtelen elhatározás-

Anda tette volna — minden etikett mellőzve, vidáman, mint egy vásott gyerek, a mellékterembe futott.

Idő kellett, míg a két egymásért évek óta szenvedő lélek, szavakba tudta foglalni azt, amit érzett! Anda sehogysem tudta megérteni, hogy a Judith által átadott rózsalevél azért lett megőrizve, mert az Ő, az Anda kezéből szabadult tova, s hogy ha meg nem szokik hazájából — már régen tisztázva lett volna az ügy s az Ő aranyos kis felesége lenne.

Négy hosszú évig kellett ezért a félreértésért egymástól távol szenvedniök, míg a véletlen, Judithal az előtt a kép előtt hozta össze mely életéből a legszebb, legédesebb és legfájdalmasabb részletet jeleníti meg!

Eljött, hogy megkérdezze, kiakarja-e cserélni azt a száraz levélkét — egy szálért azok közül a gyöngyvirágok közül, melyek mintha szimbolumát képeznék, most is a keblén virulnak . . . Anda szóltanul tépte ki a legszebbet s nyújtotta át annak, aki megérdemelte a boldogságot, mert megszenvedett érte, ugymint Ő.

Pár héttel később Judithtal együtt hagyta oda Páris. Visszatért atyjához. A művész mint jegyese, kísérté őket s az a hely, szülőföldje, ismét elég nagyban bizonyult mérhetetlen boldogságának befogadására . . . Könnyek közt kaczagva mondta:

— Jó volt ez a félreértés! Az én tökéletes Judithomnak és férjemnek nem kell pirulniok egyoldalú félszégemért . . . méltóvá tettem magamat a tanulás által — hozzájok! . . .

A **Tiszántul** számára írta:

Szedláríkné, Dudinszky Anna.

sal egy csomót kötött. Hogy aztán ezt a csomót ki lehet-e diplomatiailag uton szépen bontogatni Salisburynek és társainak, vagy pedig belőle amolyan gordiusi csomó lesz, melyet karddal kell ketté vágni, ki tudná megmondani?

A **Pesti Napló** »A szultán levele« című alatt azt írja:

A szultán levelet irt lord Salisburynek, a ki a minapi Lord-Mayor banketten a nagyur szavahihetőségében ország-világ előtt kételkedett. Kérő sorokat, a milyeneket az elhagyatottság küld annak, akitől az utolsó remények istápolását várja, a meghiusulását félti. Menyire fájhatott a lelkének a miniszter kételye, hogy becsületszavával fogadja az ígérete megtartását, és mily nyugtalansággal várja a vádak rektifikálását . . .

Az örmény ügy már most Abdul Hamid szultán személyes ügye, annak tartja a gondolkozása minden tehetségével, és annak érzi az érzése egész erejével. A nagy autokraták szelidlelkű utódának az állammal való ugyanazonosságnak csakis a fájdalma jutott osztályául.

A **Nemzeti Ujság** »Korrumpált parlamentárizmus« című cikkében így ír: a budget általános vitája arra való, hogy a politikai helyzetről nyilatkozzanak a képviselők. Más parlamentáris államokban, mikor oly súlyos vádak hangzanak fel heteken át a kormány ellen, a többség ezt az alkalmat szokta megragadni, hogy ezeknek a vádakkal alaptalanságát mutassa ki. Vagy ha erre nem képes, a kormányt támogató párt e vádakkal szembe szokta állítani az uralkodó politika által elért eredmények súlyát, hogy azok az ő javára bilentsék a mérleget. Mikor fog felébredni ennek az országnak lelkiismerete, hogy azt a korrumpált parlamenti kormányzatot, mely nálunk uralkodik, lehetetlenné tegye? Az ily beszédek hatása alatt lehetetlen, hogy ez a lelkiismeret aléltságból fel ne ébredjen. Mert különben kétségbe kellene esnünk a nemzet jövője fölött.

Az **Egyetértés** »A hazai öntözés« című cikkben Kossuth Ferencz Asbóthnak az öntözésről tartott beszédével foglalkozik s annak az öntözésre vonatkozólag tett kifejtett nézetét ezáfolgatni igyekszik.

A **Budapesti Hírlap** »Az alázatos szultán« című cikkét így vezeti be: Ozmán utódja, a nagy Padisah levelet irt az angol külügyminiszternek, a melyben becsületszavára fogadta, hogy a megígért reformokat keresztül is viszi. Zálogba adta becsületét a török császár az angol miniszterelnöknek, hogy megteszi, a mit ez tőle követelt. Ki is adta már parancsba minisztereinek, hogy szót fogadjanak neki, mint a hogy ő szót fogad Salisbury lordnak.

Ebben valóban nagy megalázkodás nyilvánul meg.

A **Magyarország** »A mellőzött esküdt-szék« című alatt azt írja: azt mondják, vannak egyes nemzetiségi vidékek, a hol talán nem is lehetne politikailag megbízható esküdt-székeket összealkotni. És hivatkoznak e tekintetben p. o. Nagy-Szebenre, a hol a szász atyafiak oláh cimboráikat a legnyilvánvalóbb esetekben is derűre-borura felmentették. Az ország törvény-székei általában oly városokban vannak elhelyezve, hogy az esküdt-székek összeállítása nemzeti szempontból sem jár nehézséggel. Azután meg a legsúlyosabb politikai bűn-cselekményekre nézve, a minők a felségstértés, a király s a királyi ház tagjainak bántalmazása és a király megsértése, a hűtlenség és a lázadás eseteiben nem a terület szerint illetékes bíróságot, hanem a budapesti, illetőleg a kolozsvári kir. törvényszéket mondja ki illetékesnek. Ugyanennek az elvnek az esküdt-székre való alkalmazásával meg lehetett volna oldani a kérdést úgy, hogy a nemzetiségi viszonyainkból merített aggodalmak minden alapjukat elvesztették volna.

A **Nemzet** »A vitáról« azt írja: ma mult két hete, hogy az állami költségvetés felett az általános vita megkezdődött. És most sem lehet tudni, hogy mikor lesz vége. Pedig tartalmát végleg kimerítette néhány jeles szónok, az

ellenzékéről és a kormánypárttról. A mi most folyik, az már csak kérődzés, vagy pedig gyanúsítás az ellenzék részéről.

A **Magyar Hírlap** »Az oroszok kétszínűsége« alatti cikkében Oroszország kétes magatartását tárja fel és ismert kétszínű politikáját látja azon eljárásában, hogy az európai nagyhatalmak közös akciójához csatlakozni nem akar.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

November 21.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Perczel Béni, Molnár Antal, Hévízy János.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Perczel Dezső, Lukács László.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Következik a napirend: az 1896-ik évi költségvetés általános tárgyalásának folytatása.

Kétségbeesés a néppártól.

Kemény Pál beszéde elején az egyházpolitikával foglalkozik s a belügyminiszternek erre vonatkozólag adott nyilatkozatával nincs megelégedve. Nem lehet megelégedve, hiszen a belügyminiszter mindent a legrozsásabb szinten lát s nem látja azon feltornyosuló veszélyes felleget, melyet az ugynevezett néppárt idézett fel. Ennek a pártnak a működése a felekezeti gyűlésre (!!) van alapítva. Nem tekintik a kereszténység alaptanát, a szeretet, hanem a gyűlöletet hirdetik minden ellen, ami nem katolikus. Megvallja, hogy midőn a párt megalakult, nem hitte, hogy az tért hódíthatna; de a most folyó megyei választások bizonyítják, hogy mit képes véghezvinni a fanatizmus (!!) Nem lehet megelégedve tehát a belügyminiszter válaszával, mely szerint béke és nyugalom van az egész országban; nem béke az, hanem háboru kezdete. Nem habozik kimondani, hogy a néppárt működését károsnak, hazafiatlannak és bűnnek tartja, mert felekezeti jelszavaival felekezeti izekre akarja szaggatni az országot.

A néppárt kitűnően van szervezve, mert szervezése szálait a papok tartják a kezükben. Ha vizsgálja, hogy van-e a papságnak e nagy ellenállásra oka, hát azt látja, hogy van! Először is javítani kell a papság helyzetén, mert a reformok életbeléptetése óta az még rosszabbodott, jövedelmeik tekintélyes részétől elestek. Pedig a reformok életbeléptetése előtt is elég siralmas helyzete volt egy a katolikus, mint a protestáns alsópapságnak. Másodsor mielőbb be kell hozni a kath. autonomiát, hogy a papság s a hívek között a templomon kívül is meg legyen az összekötő kapocs. A reformok végrehajtásánál a legfőbb baj az, hogy a jegyzőknek a funkciók végzésére sem idejük, sem kedvük. Innen az anomalia.

Erős tisztviselői kart kell teremteni ezen reformok végrehajtására, de szükséges az is, hogy a kormány gyeplői is erős kezekben legyenek.

Mérey Lajos polemizál Papp Géza beszédével, aki azt mondta, hogy a képviselőséggel még a gyakorlati ügyvédkedést sem tartja összeférhetőnek. Papp Géza tullott a czélon, hiszen példákkal tudja bizonyítani, hogy a legkitűnőbb államférfiak, a parlamentek leghiresebb szónokai javarészt a gyakorló ügyvédek sorából kerültek ki.

Megemlékezve a gazdasági kérdésekről, biztosítja Papp Gézát, hogy a gazdaközönség ő nélkül is mentesíteni tudja a gazdaság érdekeit a politikától.

A választások tisztasága és a paktum.

A kormány párturalma fentartása érdekében nem riad vissza semmitől s hogy milyen eszközöket is felhasznál e czél érdekében, bizonyítják a megyei választások is.

Szapáry Gyula gróf beszédére reflektálva, megjegyzi, hogy ő a 67-es alapon álló pártok

egyesülését szükségesnek tartja s azt őszintén kívánja, mert ennek bekövetkezése esetén a súlyedés nem volna oly óriási, mint jelenleg. Hogy többet ne említsen, akkor a párttöbbség kikerülhetővé tenné az olyan titkos paktumokat, minő például a szászoké.

De kívánatosnak tartaná azért is, hogy a p o n y i é k is érvényesíthessék tehetségeiket a hatalom birtokában...

Beöthy Ákos: Köszönjük, nem kérünk belőle. (Nagy derűtség.)

Mérey Lajos: Kívánom az egyesülést azért is, hogy belássák, hogy az ország boldogságát még a legmélyebb tehetségű államférfiak sem tudják kivívni közös ügyes alapon; egy alapon vivható az csak ki, a függetlenségi párt programjának alapján.

Csatlakozik Ugron Gábor határozati javaslatához. (Zajos éljenzés.)

Az elsikkasztott választók.

Pongrácz Károly gróf a választói lajstromok összeállításánál előforduló hallatlan visszaélésekkel foglalkozik beszédében. Így például Nyitra megyének 11 választó kerülete van. Kerületenként számadatokkal mutatja ki, hogy hány hány szavazót fosztottak meg választói jogától. Van olyan kerület is, hol 1000 választó polgárt fosztottak meg választói jogától. (Nagy zaj. Felkiáltások: Szégyen! Gyalázat! Bánffypolitika!) Talán fölösleges is megjegyeznie, hogy a jogfosztás csupán ellenzéki kerületekben fordult elő, a kormánypárti kerületek érintetlenek maradtak, sőt ezen kerületekben olyan egyéneket is felvettek a lajstromokba, akik nem választók. (Folytonos nagy zaj. Nagy mozgás a jobboldalon.)

Megjegyzni, hogy e hallatlan jogfosztások oly vidékeken fordulnak elő, hol nagyobb részt nemzetiségek laknak, kik századokon át együtt küzdöttek a nemzettel, együtt ontották véruket a nemzettel a hazáért. (Igaz! Ugy van!) És most hálából még jogait is elrabolják, vagy jobban mondva elrabolja a tulajdon. (Zajos helyeslés.) Nagyon veszedelmes játék ez s éppen a játék, e szerföltött veszedelmessége teszi kötelességévé neki, hogy hat. javaslatot nyújtson be s kérje egy parlamenti bizottság kiküldését a választói lajstromok felülvizsgálása végett. (Zajos, hosszantartó helyeslés a baloldalon.)

Beszéde további folyamán kéri a kormányt, hogy az inkompatibilitásról szóló törvényjavaslat revíziójára nézve sürgős ajánlatot tegyen.

Megérdemelt kemény lezke.

Szapáry Gyula gróf a béke olajágával közeledett a kormánypárthoz, de a kormány úgy öket, a kilépetteket, mint a nemzeti pártot mereven elutasította. Nagyon jól tudja, hogy a kormánypárt nagy többsége nagyon szívesen venné az egyesülést, de nem akarja azt a pártnak egy töredéke. Csak sajnálattal tudja konstatálni, hogy a többség alárendeli magát s akaratát egy frakció szeszélyének s korlátlan parancsának. A katonai nevelés kérdése nem lehet akadály a egyesülésnek, hiszen ő, mint régi katona, kit legszebb emlékei kötnek a hadsereghez, úgy véli, hogy azzal, ha egy pár magyar ifjút bejuttatunk a tiszt karba, csak a hazának s a hadseregnek tesznek szolgálatot.

Egészen más okai vannak, hogy Szapáryt elutasították. (Idézi a »Pesti Napló«-nak egyik mosdatlan cikkét s azután a lapot összegyűrve a földhöz vágja, Andreánszky lábával tiporja. (Felkiáltások: Pfuj!))

De felveszik a harcot ők is s nem riadnak vissza a kormány erőszakosságaitól. (Éljenzés.)

Határozati javaslatot nyújt be, mely a következőleg hangzik:

Tekintettel arra, hogy nemcsak Nyitra és Pozsonymegyében, de a V á r a d y Károly képviselő ur által hivatalos forrásból merített s itt részletesen előterjesztett adatok szerint országszerte a legnagyobb mérvű visszaélések követték el az 1896-ra szóló választási névjegyzékek kiigazítása körül; minthogy rendkívüli események rendkívüli eszközök alkalmazását követelik, indítványozom:

Határozza el a t. képviselőház, hogy a választói névjegyzékeknek a folyó évben történt kiigazítása körül felmerült visszaélések megvizsgálására parlamenti bizottság küldessék ki. (Hosszantartó, szünni nem akaró éljenzés.)

Elnök indítványozza, hogy a vita folytatását halasszák a holnapi ülésre.

Öt perc szünet után

Amit a lapokból is tudunk.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök válaszol Hefli Ignácznak a keleti bonyodalmak tárgyában tett interpellációjára. Az interpellációra ez idő szerint részletesen nem kíván felelni. Kétségtelen, a zavarok Keleten fenforognak, de a kormány figyelemmel kíséri azokat. A nagyhatalmak képviselői együttesen s egyetértve járnak el s a cél az, hogy a keresztények megvédelmeztesse, a béke és a status quo helyreállítsák. S e cél elérésében örömdetes fordulat állott be, amennyiben a török kormány is kötelezte magát a rend helyreállítására s ennek elérése céljából nagyobb hadtestet már mozgósított is. Ez alkalommal bővebben vagy részletesebben nyilatkozni nem tartaná opportunusnak. Kéri válaszában tudomásul vételét. (Nagy zaj.)

Hefli Ignác nem veheti tudomásul a miniszterelnök válaszát, hiszen a miniszterelnök nem mondott épenséggel semmit.

Endrey Gyula: Mit mondjon? A nagyhatalmak nem kötik azt a B á n f f y báró orrára. (Nagy derűtség.)

A ház többsége a választ tudomásul veszi.

Majd a hogy Bécsből füttyölnek.

Erdélyi Sándor igazságügyi miniszter Polónyi Géának a közös hadügyminiszter által a házassági engedélyek tárgyában kibocsátott rendelete ügyében tett interpellációjára válaszol. A rendelet nem törvényellenes s azt törvényellenesen értelmezni nem kell. Nem igaz az, mintha a rendelet kötelességévé tenné a katona tiszteknek az egyházi házasságkötést. Az egyes esetekre nézve most nem nyilatkoznak, mivel a jövőbe nem láthat.

Kéri válaszában tudomásul vételét. (Felkiáltások: Hát ez is válasz?)

Jobb jövő.

— Karcolat. —

Oh! az az áldott jobb jövő. Róla álmodik mindenki s hinni még se tud benne senki. Volt idő, mikor még hittünk benne, mint gyermek a tündér mesékben hisz, de hát a gyermekből ifju s az ifjuból férfi válik s a férfi szívéből az élet realizmusa nap nap után gyomlálja azt a zöldtet, mi még a reménység száradó fáján visszamaradt.

Sötét szemüvegen nézem tán a világot?

Nézzétek azt az embert! Arcza olyan, mint az őszi égbolt: néma felhők táboroznak rajta. Multján már alig tud lelkesedni; a jelen lehanyagolja; a jövő nem nyújt neki új reményt. Hídeg — fájó fatalizmussal néz a jövő elé. Ha valaki biztatni, vigasztalni találja, meghallgatja csendesesen s ha elhangzottak a biztató szavak, akkor a mi emberünk szomorúan rázza meg a fejét. Keserű mosolyra gyújt. S ha ez azt jelenti, hogy annak az embernek még van hite egy jobb jövőben — akkor a magyar ember se vesztette el még hitét. Hiszen én a magyar embert mutattam be.

Arisztotelesz azt mondja, a remény az élő álma. No akkor mi sokat álmodtunk — hisz sokat is aludtunk. Hanem édes volt az az álom s e boldog önkívületben büszkén rebegték el ajkaink: a magyar nem volt, hanem csak lesz. Ez az édes álom, igen a remény tartotta bennünk századokon keresztül a lelket, ez aczelozta meg erőnket a török rabigájában; az erősítette hitünket, mikor, hogy a költő szavaival éljek, már-már rút szibarita vázá lettünk. S ez a váz megmozdult, odahagyta fekhelyét, kardot kötött és künn a harczmezőn megvitt ezer ellennel, mert hitt még abban, hogy a magya-

rok Istene népét es nem hagyja — hitt egy jobb jövőben.

Es most? Az égett gyerek fél a tüztől. Ki már annyiszor csalódott, mint mi csalódtunk, az csak fájó szenvedéssel nézi egy önfeléd pillanatot szétfeszülő álmait; mint a szárnyaszegett madár utána tekint társainak, melyek csapatosan költöznek fönn a levegőben egy másik haza felé. Meg se rázza szárnyát, nem is próbálkozik utánuk — hiszen tudja, hogy ugy is hiába!

Pedig hát reformálnak, szüntelen reformálnak. S minden reform boldogságot ad ezé- lozza, kedves népem. S te mégis skeptikus szemmel nézed ez örömszajt mit körülötted csapnak. Téged nem tud e láрма felvillanyozni, hiszen annyira gondoskodtak már rólad, hogy vankosod is alig van biztonságban; annyi jóval elhalmoztak már, hogy mikor megint valami újjal kínálnak, elmondod önkénytelen:

— Timeo Danaos et dona ferentes!

Eszembe jut a kispap esete. A kispapnak tetszik tudni a tanításon kívül jussa van este kilenczkor lefeküdni, hajnalban ötkor pontban fölkelni s az engedelmesség korlátain belül koszt, reglama, szóval minden ellen lármázni. Ha reformról hall, akkor meg éppen mindjárt kihozzák a sodrából.

Nos tehát a szemináriumban is reformálni kezdtek. Az első intézkedés történetesen az volt, hogy nagyobb ünnepek s hosszabb vakáció alkalmával reggeli öt óra helyett hatra tették a felkelés idejét. S ezt az egy órai nyereséget úgy nevezték el, hogy Kvics (quics).

A főduktor lelkesedve jön az előjáró szobájából s a folyosón találkozik egyik társával. Mosolyogva hozza tudomására:

— Te Imre, holnap Kvics lesz.

— Hogy akasztanak föl valamennyit, már megint valami újat fundáltak ki! — tört ki a kispapból a debacháló szellem.

— Ne neszezz, Imre, hiszen az annyit jelent, hogy egy órával tovább alhatunk.

Hanem a kispap mégse tudott neki lelkesedni. Gyanakodva motdta:

— Én nem hiszek. Akármi legyen, ha megint nem lóvá tesznek minket.

Magyar ember se tud már hinni. Hiába mondják neki, hogy a csibéket, tyukokat csak ártatlan statisztika kedvéért írják össze. Szegény ember inkább agyonveri valamennyit, hogy sem a maga jószántából bediktálja. Mert hát szent igaz, megadóztatják valamennyi után, minekutána eddig, még minden összeírásnak adóemelés volt a vége még pedig olyan bizonyosan, a miként hogy a villámlás után dörögés következik. Hogy pusztítaná el már azt a kormányt a . . . a . . . gondviselés!

Szegény népnek ez a legjamborabb kívánsága. Hanem azért Bánffy kormánya a lehető legszilárdabb alapon áll — a nép jóvoltából. A nyitrai petíció tárgyalásánál hiszen bebizonyították, hogy a visszautasítottak egytől-egyig Jánosra akartak szavazni, szóval hát a nép támogatja a kormányt.

Kiben csak árnya van még a becsületérzésnek, és látja mint ütök arcza a tizenkilenczedik század végén egy szabadnak csuflott országban a jogot és törvényt, az ököltre szorítja a kezét — és nem szól semmit. A szótárban nincsen szó, melylyel azt az eljárást jellemezni lehetne. Lángostort kellene fenni s azzal kihajtani a pénzváltókat és farizeusokat — akarom mondani az opportunista hatalmukat féltő kufárokat az Isten házából.

Es nem történik semmi. A szabad választás czéges hirdetői guzsba kötik a nép kezét. S ez a nép higgyen egy jobb jövőben!

Hanem guzsba kötötték Sámson kezeit is. Az óriás azonban szétszabta azt a köteléket s megfutamtotta minden ellenét. Ah! fog-e útni valahára e nemzetnek is a megváltás órája? Szabad-e még hinnünk majd egy jobb jövőben?

Az ős letarolta a mezőt, a szellő fájón sir a fák tar ágai között, minden pusztulásról beszél. — Hanem a borus égen tör még majd át sugár, fakad még virág a mezőn, kizöldel még a fa levele.

Gondolj arra édes magyarom s rebegd el bizalommal:

— Tetre föl! még nem vesztett el minden!

Harpago.

NAPTÁR.

— November 22. —

Péntek. Róm. kath. Cziczella szűz. Prot. Cziczella. Gör. kel. Oreszt vt. Izr. 5.
Nap két 6 óra 58 p., nyug 4 óra 2 p. Hold kette 11 óra 47 p., nyug. 9 óra 20 p.

- Novemb. 23. A Berettyó-társulat közgyűlése d. e. 10-kor.
" 23. A nváradai zenekedvelők estélye a Zöldfában
" 23. A biharm. és nagyváradai nőegylet választmányi gyűlése.
" 24. A biharmvármegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egylet rendkívüli közgyűlése.
" 27. A Szent-Lászlóról nevezett nagyváradai koldusápoló és fi-gyermek menedékház egylet közgyűlést tart.
" 30. A jogakadémia ifjúság táncestélye.
Decz. 8. A kamara kültagjainak választása.
" 29. A biharmvármegyei és nagyváradai nőegylet sorsjegyhuzása.
" 30. A vármegye tisztújító közgyűlése.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő ázletekben kaphatók:

- Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonneuwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss czégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-placz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey Antal fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* **A király köszönete.** Néhai László főherceg halála alkalmából Biharvármegye törvényhatósága király Ő Felségéhez részvétiratot intézett, melyre nézve tegnap a következő miniszteri leirat érkezett a megyéhez:

Biharmegye közönségének

Ő Felsége személye körüli m. kir. miniszter urnak folyó évi november hó 12-én kelt átirata szerint Ő császári és apostoli királyi Felsége László cs. és kir. főherceg Ő Fensége elhunytá alkalmából a vármegye közönsége által kifejezett részvénytálatkozatáért, legmagasabb köszönetét nyilvánítani méltóztatott.

Erről a vármegye közönségét folyó évi szeptember hó 18-án tartott közgyűléséből 605. sz. a. kelt felterjesztésére, ezennel értesitem.

Budapest, 1895. nov. 19.

A miniszter helyett:
Latkóczy Imre,
államtitkár.

* **A bibornok kinevezése.** Király Ő Felsége a vallás- és tanulmányi alapokra felügyelő s azok kezelését ellenőrző bizottság tagjává dr. Schlauch Lőrincz bibornokot kinevezte.

* **József kir. herceg unokájának keresztelője.** Regensburgban csütörtökön, november 14-én volt Thurn-Taxis Albert herceg és Margit kir. hercegnő ujszülött fiának kereszteltetése. A kereszttséget a család kívánságára magyar pap, Steiner Fülöp dr. székesfehérvári püspök adta rá az ujszülött hercegre. A püspök már november 12-én este Szalay Hubert dr. székesfehérvári teológiai tanár kíséretében érkezett Regensburgba és a Thurn-Taxis hercegi palotában szállt meg. A kereszttszülői tisztet az ujszülött nagyatya, József kir. herceg viselte. A szent ténykedésnél József kir. hercegen kívül jelen voltak még: Klotild kir. hercegnőasszony, Mária Dorottya és Auguszt kir. hercegnők, József Ágost kir. herceg, Siegfried bajor herceg, Braganza herceg és neje. A Thurn-Taxis herceg nevét viselő bajor lovasezred tisztikara küldöttségileg jelent meg az ezredtulajdonos családi ünnepén. Az ujszülött a kereszttségekben a következő neveket nyerte: József, Albert, László, Miksa, Mária, Károly, Antal, Ignác, Wolfgang, Lamoral. A kereszttségek kiszolgáltatásánál Steiner Fülöp dr. püspök szent Wolfgang volt regensburgi püspöknek gyönyörű göstülű pásztorbotját használta. József és József Ágost kir. hercegek és Auguszt kir. hercegnő pénteken visszautaztak Würshofenbe Kneipphez, a hova másnap Steiner Fülöp dr. püspök Szalay Hubert dr. dr. is utazott.

* **Áthelyezett huszár század.** A 15. sz. Pálffy-huszárezred 3. századát Debreczenből áthelyezték Serajevoba. Helyébe a 4. századot elviszik Almosdról Debreczenbe.

* **Az őssi-i vasutállomás utja.** Az őssi-i vasutállomáshoz vezető ut ügyében már említettük, tegnap, hogy a miniszter Nagyváradot is belevonja az építés költségét viselő érdekeltségbe s hogy a miniszter leirata mily hosszúra eresztett okoskodás. Ez ügyre vonatkozólag egy elismert jogásztól a következő sorokat vettük:

Az őssi-i vasuti állomáshoz vezető ut ügyében a város közönsége által a kereskedelmi miniszterhez intézett feliratra érkezett s e lapok tegnapi számában jelzett leirat abban a liberalis tonusban van tartva, a melyet előre gondoltunk. Téved azonban a miniszter, ha azt hiszi, hogy az olyan hatást idézett volna elő a hatóságnál, a melyet talán ő remélt, mert az igazság érzete mindenkor felemel. A miniszter zokon veszi, hogy a város polgármestere az ügyet a közgyűlés elé vitte: ez azonban másképp nem lehetett, mert midőn arról van szó, hogy a város egy bizonyos tárgyalásból folyólag megterhelhetésben részesíttessék, még ha igazságos alapon történék is az, a közgyűlésnek bejelentendő, hogy magát képviseltesse.

Vagy talán azt hiszi a miniszter, hogy a törvényhatósági bizottság csak pictus masculus, s csak akkor nem az, ha bizalmi felrakról van szó?

Nagyvárad város törvényhatósága sérelmesnek találta a miniszter intézkedését s törvényadta jogánál fogva az ellen felirattal élt és ezen jogával élni is kellett, mivel az 1890. évi I. t.-cz. 63. §-a, melyre a miniszter hivatkozik, az ily ügyekben való I. foku határozat hozatalára a törvényhatóság első tisztviselőjét mondja ki illetékesnek; ez pedig Nagyváradra nézve — lévén thj. város — nem az alispán, hanem a polgármester; mert továbbá a miniszter praedjudikált: határozottan utasította az alispánt, hogy a várost, ha barátságos megegyezésre nem jutna, hozzájárulásra kötelezze.

A miniszter bírálat alá veszi a felirat hangját, pedig az a törvényből és jogból merített tárgyilagosság és igazság hangja. Kifogásolja, hogy az nem egyezik meg a közgyűlési határozat ildomos hangjával; de megegyezik azzal a hanggal, amely a közgyűlési teremben az ügy felett elhangzott, amelynek a felirat csak enyhe kifejezése.

Kíváncsiak vagyunk, mit szólott volna a miniszter akkor, ha a felső és alsó gyaloghidak vámszabályzatának megállapítására vonatkozó leiratának tárgyalása alkalmával, a mely az 1890. évi I. t.-cz. 99. §-a az utolsó kikezdésével teljesen ellentétben áll, — a közgyűlési teremben, a mostani liberalizmus egyik lelkes bajnoka által elmondott beszéd és indítvány terjesztetett volna elébe. A szélsőségbe hajtott omnipotencia még a szélsőségre jutott liberális férfiak előtt sem arathat tetszést, mert az egyéni szabadság elfojtásától már csak egy hajszál választja el.

* **A mérnökök estélye.** A mérnök és építész asztaltársaságának tagjait van szerencsém ezton értesíteni, miszerint jövő szombaton este, azaz f. hó 23-án a Széchényi-szálloda szokott helyiségében a rendes összejövetel elődázhatatlanul megtartatik. *Az elnök.*

* **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Cherven János díjnokot a nagyváradai kir. törvényszékhez irnokká nevezte ki.

* **Egy alispán királyhymnusza.** Kolozsvár megye alispánja, Gyarmathy Miklós, ki irodalommal és művészettel már régebbi időben lelkesedéssel foglalkozott, megirt egy királyhymnuszt, melynek ugy szövegét, mint zenéjét ő szerezte. A hymnuszt előadták Kolozsvárt a főtéri római katolikus templomban a királyné nevenapja alkalmából tartott istentiszteleten. A kik az alispán királyhymnuszt hallották, nagyon dicsérik ugy szövegét, mint melodiáját.

* **Halálozások.** Két agg családanya haláláról vesszük a gyászjelentést. Az egyik hirtelen, bucsuzás nélkül hagyta itt megrendített szeretteit, a másik hosszú szenvedés után, jóltevéjeként üdvözölte a halált. Özv. Pontelli

Jánosné haláláról már megemlékeztünk, most a gyászoló család a következő gyászjelentést adta ki:

Pontelli István és neje szül. Charmon Amália, Pontelli Károly, Lujza, férjezett Lausch Károlyné és leánykájok Adélka, Mária férj. Zedleck Róbertné és fiacskájuk Robuska, Pontelli Magdolna és Pontelli Ilona s jegyese Kiss Károly mint gyermekei, továbbá Farkas Andrásné szül. Valent Katalin, özv. Oláh Antalné szül. Valent Anna és gyermekei özv. Császár Ferenczné szül. Valent Ágnes mint testvérei, Pontelli Lénárd és neje, mint sógor és sógorné s gyermekei, valamint számos rokonok nevében is bánatos szívvel tudatják a pártalan jó anya, illetőleg nagyanya, anyós, testvér, sógor és rokonnak özv. Pontelli Jánosné szül. Valent Juliánának, élete 67-ik évében, folyó hó 20-án délután 5 órakor történt váratlan gyászos elhunytát. A boldogult földi maradványai folyó hó 22-én d. u. 3 órakor fognak Kossuth-utcai 17-ik szám alatti saját házából a Zöldkerti sírkertbe örök nyugalomra tetetni. Az engesztelő szent miseáldozat ugyan e hó 23-án d. e. 9 órakor fog a szent László templomban az egek Urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai és ismerősei bánatos szívvel meghívotnak. Nagyvárad, 1895. november 21. Az örök világosság fényeskedjék neki!

A másik halott, kinek elhunytáról a gyászjelentést adjuk, Özv. Ámánt Antalné, Amánt Béla jeles ügyvédünk édes anyja:

Ámánt Julia, Ámánt Antónia és férje Detrich Endre gyermekeik: Zoltán, Margit férj. Csanády Gézné férjével és gyermekeivel: Endre, József, Emma és Gizella, Ámánt Béla és neje Szervanszky Lujza és fiok Béla, valamint a Gotthard családok nevében is, fájdalommal tudatják a legjobb édesanya, anyós, nagyanya, szőpánya és rokon Özv. Ámánt Antalné szül. Cammerley Gruber Jozefának, folyó hó 21-én

é. 3 órakor, hosszas szenvedés és a haladok szentségének ájtatos felvétele után, életének 78-ik évében történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai folyó hó 22-én délután 2 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint Tenkén beszenteltetni és folyó hó 23-án délután 3 órakor B.-Sz.-Mártonban levő családi sírboltban örök nyugalomra tetetni. Az engesztelő szentmiseáldozat pedig folyó hó 26-án délelőtt 10 órakor a tenkei róm. kath. plébániatemplomban az egek Urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai tisztelettel meghívotnak. Tenke, 1895. november 21-én. Béke poraira!

* **Sétahangverseny.** A „Fekete Sas“ nagytermében vasárnap ismét kezükbe veszik a vónót derék katonáink, hogy az ő hűség közönségüknek egy kis szellemi élvezetet szerezzenek. A legközelebbi hangversenyen a Komzák nagy egyveleg oly tetszést aratott, hogy Bachó István ismét felvett a programmba Komzákól egy egyveleg, a „Bécsi csevegések“-et. A hangverseny 5 órakor kezdődik.

Műsor:

1. *Humperdinek:* Előjáték a »Hänzel und Gretel« zenésített meséhez.
2. *Beethoven:* »Leonora« (8. sz.) operából nyitány. (Előszór.)
3. *Czibulka:* »Hozzád!« Keringő-szerenád. (Előszór.)
4. *Massenet:* »Herodias« operából nyitány. (Előszór.) *Suppé:* »Niccoló« induló a »Modell« operette motívumai után. (Előszór.)
5. *Suppé:* »Knopfert« polka a »Modell« operette motívumai után. (Előszór.)
6. *Komzák:* »Bécsi csevegések« nagy egyveleg. (Előszór.)
7. *Bachó:* Induló magyar dalokból.

* **Meglopták a zárdát.** Endrődről írja levezelőnk, hogy valami lelketlen gazemberek betörték az ottani apácza zárdába s a szekrényeket feltörték és az összes pénzt ellopták. Csúpan 22 kr pénz maradt az egész zárdában. A szegény szerzetesnők, mivel a pénz nagy része tanszerek, kézimunkákra való volt, a zárdá alapítójához: Schiefner Ede kanonok-

hoz fordultak segélyért, aki nyomban tetemes összeget küldött a megszorult apácák segélyére.

* **Tanítóegylet szervezése.** Léván — mint levelezőnk írja — a napokban tartották meg a szomszéd öt esperes kerület tanítóinak szervező gyűlését, dr. Komlóssy Ferencz esztergom főegyházmegyei főtanfelügyelő elnöklete alatt. Megalakították a tisztkart s több pályadíjat tűztek ki pályamunkákra, melyeknek tárgyát később tudatja az elnök. A gyűlésből üdvözölték a hercegprímást. A gyűlés után bankett volt, több sikerült pohárköszöntővel.

* **Lakadalmi lövöldözés.** A lakadalmaknál szokásos lövöldözések, már sok szerencsétlenségnek voltak okozói, folyó hó 18-án is Gyulán végzetessé vált ez a rossz divat. Demeter István házában vígan szót a zene s mikor a menyasszonyért indultak, ennek örömeül lövöldözni kezdtek. B. Szabó Gábor is elővette revolverét s lőtt, de a golyó irányt tévesztve, a közel álló Nyéki András mellébe furódott. Persze lett erre rémület s a kurjantgatást csakhamar segélykiáltás váltotta fel. A súlyosan megsérült Nyékit lakására szállították el, ahol gondos ápolásban részesül, kérdés azonban, hogy életben marad-e?

* **Jobban illik.** Cséki Juliánna szolgáló leány találkozott kedden a piacon egy ismerőseivel, Seres Ferenczcel. Seres amugy elegánsan kezét nyújtott a leánynak s eközben lehuzta ujjáról az arany-gyűrűt és saját ujjára huzta. Mikor a leány ezt észrevette, kérte a gyűrűt, Seres azonban azzal a kijelentéssel, hogy neki jobban illik, nem adta vissza. Cséki Juliánna elpanaszolta baját a rendőrbiztosnál és most ha szép szerével nem, »muzáj«-ból bizonyosan visszaadja a gyűrűt, ha ugyan azóta nincs már a zálogházban.

* **Talált tárgyak.** Egy 600 forintról szóló takarékpénztári betétkönyvet és egy nikkel zsebórát találtak. Tulajdonosaik átvehetik a rendőrségnél.

* **Mindig liba.** Majdnem mindennapi eset mostanában a libalopás. Tegnap is Berger Sámuelné 2 libát adott át egy cigány asszonynak a piacon, hogy vigye a sakterhez, persze hogy elveszett a liba a cigány asszonynyal együtt. Saját érdekükben figyelmeztetjük a közönséget, ne bizzák a vásárolt árukat ismeretlen csavargókra, kik legtöbb esetben úgy tesznek, mint a tegnapi cigányasszony. Hisz csak három hónapot kapnak érte, azt meg örömmel leülik.

* **Napoleon-reminiszcencia.** A Century Magazine című angol folyóiratban Tacher de la Paprice herceg nevelője emlékeket közöl III. Napoleon császár idejéből. Többek közt ezt az anekdotát mondja el. Napoleon egy reggel hadseregéde társaságában a Bois de Boulogneban sétált. Egy játszadozó fiúcska karikája éppen a császár lába elé gördült és az uralkodó visszanyújtotta a fiúcskának, a kit meg akart ölelni. A gyermek visszalökte a császár ölelő karját.

— De fiam, a császár meg akart csókolni! — szólott szigorúan a hadseregéd.

— Nem, nem, nem akarom megcsókolni — kiáltott durezásan a fiúcska — tudom, hogy ő rossz ember. A papám mondja és gyűlölöm őt.

— Milyen üzlete van a papádnak? kérdé nyugodtan a császár.

— Üzlete! Az én papámnak nincsen üzlete! Ő egyáltalán nem tesz semmit! Ő szenátor.

Minthogy a császár a szenátorokat leghivebbnek gondolt embereiből szokta kinevezni, ez a gyermeki elszólás kellemetlen meglepés volt.

— Hogyan hívják apádat? mordult a fiúra a hadseregéd. De a császár megragadta a tiszt karját és mosolyogva szólott:

— Pszt! La recherche de la paternité est interdite! (Az apaságot kutatni tilos.)

És tovább ment, noha olyan könnyen megtudhatta volna azt a nevet, a mely reá nézve nagy fontossága lehetett.

TANÜGY.

Tanítók választása.

— A községi iskolaszék ülése. —

A városi iskolaszék tegnap délután érdekes zajos ülést tartott melyen nem egy tárgynál élénk vita indult meg. Az ülés legfontosabb tárgya a két megüresedett tanítói állás betöltése volt.

Az ülésen id. *Gálbory* Sámuel alelnök elnökölt.

Jelen voltak: Mezey Mihály, Stark Gyula, Szokoly Tamás, Farkas Izidor, Hoványi Géza, Váradai Mór, Gábel Jakab, K. N. Sándor, Jánosházy János, Gábrily Lajos, Réz Mihály, Hlatky Endre, Némethy Károly, dr. Berkovits Ferencz, dr. Grosz Menyhért, dr. Kecskeméti Lipót, dr. Döry Ferencz, Csák Máté, dr. Korda Kálmán, Böszörményi Géza, Denes János, N. Justh Sándor, Mihutz Péter, Ditz Mihály, Ullmann Izidor, Heringh Sándor, Máté Lajos, Nemeskey Andor, Eszenyi Sándor, Auspitz Adolf, Kékus Vidor, Kunz Gusztáv, Sulyok István, id. Gálbory Sámuel, Marosán Demeter.

Elnök előterjesztette, hogy első sorban a Száva János eltávozása és a Szmelka György nyugdíjazása folytán megüresedett 2 tanítói állásnak választás útján való betöltését ejtik meg. Ez alkalomra átadja az elnökséget a bizottság által a választás vezetésére kiküldött Mezey Mihály választási elnöknek.

A választás.

Mezey Mihály választási elnök bejelenti, hogy a két tanító állásra 29 pályázat érkezett be, akik közül háromnak nincs meg a kellő kvalifikációja.

A többi pályázók mind választásra bocsájtatnak, de közülök minőségük miatt a következő hat pályázót ajánlja a tanügyi bizottság első sorban; Vad József, Osvát János, Mártonffy Zoltán, Marézi Ferencz, Bitzó János és Hönig László tanítókat.

A megejtett választáson beadatott összesen 36 szavazat. Ebből kapott *Mártonffy* Zoltán 35 szavazatot. *Vaday* József 20 szavazatot, *Osvát* János 16 szavazatot és *Bitzó* János 1 szavazatot.

A két megüresedett közs. tanítói állásra tehát

Mártonffy Zoltán belényesi és

Vaday József békési

tanítók választottak meg szótöbbséggel.

Ezután a többi ügyek kerülvén tárgyalásra, az elnöki széket ismét *Gálbory* Sámuel foglalta el.

Az iskolaszék, elnök indítványára, a nyugalmiba vonult *Szmelka* György tanítónak 40 éves működéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott s elismerésre méltó működéséért megelégedését nyilvánította.

Ki az idősebb tanítónő.

Nem a tanítónők életkorára volt kíváncsi az iskolaszék, csak az okozott nagyobb vitát, hogy ki van régebben alkalmazva a nagyvárad községi iskoláknál.

Egyszáz forintról volt szó, melyet a szabályok szerinta legrégebb tanító vagy tanító nő élvez.

A tanügyi bizottság *Szötsné* Karolinnak kívánta adni az évi 100 frtot.

Eszenyi Sándor felszólalása folytán azonban kibugygyant, hogy *Aberle* Hermina régebben szolgálja Nagyvárad iskolaügyét, mire hosszas vita indult meg.

Hozzászóltak a kérdéshez Réz Mihály, dr. Molnár Imre, dr. Berkovits Ferencz, Gábel Jakab, Mezey Mihály, Szokoly Tamás s a vita oda csucosodott ki, hogy a fizetés-emelést *Aberlének* adják, míg ezzel szemben azt indítványozták, hogy adják ki újabb jelentéstétel végett az ügyet a tanügyi bizottságnak.

Szavazásra kerülvén a dolog, nagy többséggel *Aberle* Herminának szavazták meg a 100 frt fizetés felemelést.

Egyéb ügyek.

Réz Mihály felügyelő jelentést tett, hogy a vörheny miatt az iskolák szüneteltek s részben még most is szünetelnek. A polgári iskolákban még pótolható a mulasztás, de az elemi iskolákban már nem lehet az előirt tananyagot elvégezni.

A tanfelügyelő jelenti, hogy az iskolaszék kérvényét ingyen tankönyvek iránt, a miniszter nem teljesítheti.

Mindkét előterjesztést sajnálattal vették tudomásul.

A felügyelő esetéből kifolyólag nem látja a miniszter az összeférhetlenséget fennforogni, ha a felügyelő családtagja mint tanítónő működik.

Élénk eszmecserére adott alkalmat a jövő évben a fővárosban rendezendő tanügyi kongresszus hozzájárulása iránti kérelem s a kiállítás tanulmányozására küldendő tanítók selye.

Elhatározta az iskolaszék, hogy a tanügyi kongresszus céljaira 50 frtot, hét tanítónak a kiállítás tanulmányozására 50—50 frtot, kér megszavazni a törvényhatóság által.

Az »Ébresztő« ügye.

A legutóbbi iskolaszéki ülés határozatához képest az »Ébresztő« lapnak az iskolákban terjesztése ügyében a felügyelő vizsgálatot tartott. Erről a következőket jelenti: Szeptember hónap bucsuzni ment a polgári iskola ref. hittan órájára Tóth József s több tanuló lakására hitt s terjesztés végett átadta az »Ébresztő« című lapját. Később a fiúk kérdezték, hogy kath. tanulóknak adhatnak-e belőle, mire Tóth igenlőleg válaszolt. A felügyelő a jövőben intézkedni fog, hogy ilyen dolog elő ne forduljon.

Dr. Molnár Imre a jelentésből látván az esetet, nem elégszik meg a felügyelő biztatásával, hogy a jövőre nézve intézkedik, hanem Tóth József felettes hatóságához irjanak, miként a hittanítástól mozdítsák el. Azonban elnök felvilágosító szavaira, hogy már nem tanít a közs. iskolákban, elállt indítványától.

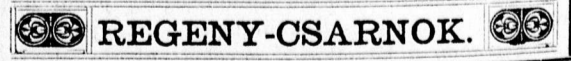
Végül még Justh Sándor szólt fel igen helyesen, hogy a vizvezeteket miért nem vezeti be a város az iskolákba, mire az ülés véget ért.

MULATSÁG.

Tüztőlóbal Nagy-Báródon. A nagy-báródi derék önkéntes tüztőlók ismét kitétek magukért; olyan kedélyes táncestélyt rendeztek, hogy beillett volna a farsang közepébe. A négyeseket 30 pár tánczolta s Richter Gyula tüztőló főparancsnok rendezte igen ügyesen. A talpalá valót a mező-telegdi első zenekar huzta korra reggelig. A tiszta bevétel 60 frtnál több volt. A kitűnő ételek és italok Orbán István vendéglős dicséretére váltak. A szép mulatságon jelen voltak:

Leányok: Pollády nővérek, Mandel nővérek, Papp Piroska és Luiza, Szilágyi Mariska, Rosenbaum Jolán, Fuchs Etelka és Irma (Mező-Telegdi), Hajnal Paula, Kain Gizella és Frida, Glancz Flóra, Haber Róza (Feketepatak), Hajnal Szerén és Piroska, Blond Róza, Popovics Anna és Mariska (Csékléről), Herskovits Etelka és Regina, Klein Lina és Pepi.

Asszonyok: Pallády Sámuelné, Svitzer Józsefné, Mandel Albertné, Hajnal Edéné, Róth Jakabné, Róth Lajosné, Hajnal N.-né, öz. Reich Mihályné, Kain Sámuelné, Selmeczy Antalné, Raducziner Lajosné, Kovács N.-né, Grünvald Gyuláné (Korniesel), Janczy Sándorné, Nagy Mihályné stb.

Párbajhős.

Regény.

— Irta: Rostkovicz Arthur. —

14

(Folytatás.)

— Itt úgy el vagyunk rejtőzve, hogy ha véletlenségből valaki reánk bukkanna, bizonyára azt gondolná hogy előre megállapított terv szerint jártunk el.

— Nos és ha annak az illetőnek igazza volna? — kérdezte a grófnő átható tekintetével Tamásra.

— Ugy — igazán zavarba jönnék; sőt talán már most is benne vagyok . . . Grófnő annyira elhalmoz kegyeivel, bókjaival egyaránt, hogy a küzdelemben, érzem előre is a veszteséget, bár nyertes leszek! . . .

— Hogy érti ezt?

A szép asszony veszedelmesen mosolygott.

— Engedje meg grófnő, hogy erre később válaszoljak!

— De ha én követelő leszek, s megkívánom, hogy azonnal feleljen?

— Oh! asszonyom az lehetetlen; kinevetne bizonyára, hiszen még alig ismerjük egymást.

A szenvedélyes asszony ajkain a diadal mosolya játszadozott; az áldozat már vergődött hálójában. Egész valóját megremegettette ama gondolat, hogy szereti . . .

Sokáig némán szemlélték egymást, majd a szerelmes asszony ittasan a mámortól, hirtelen a férfi keblére hajtotta fejét.

Tamás felrezzent álmodozásából; az első pillanatban megrémült, majd boldogan szoritotta meg a parányi kacstót, s még jobban magához vonta a bodros szőke fejet, s önfelédten susogta fülébe:

— Szeretem, szeretem! . . . Nevesen ki érte de én mégis szeretni fogom!

Azután beszélt össze-vissza szerelemtől, boldogságról, akár csak egy fűzfa-poéta, s maga se tudta, hogy mit beszélt.

Érezte a puha test melegét, a szerelemtől dobogó szív lázas verését; a szenvedélyes asszony forró lehelletét. Nyaka köré fonódott két, hófehér kar s nem hallott, nem látott; magához vonta a szenvedélytől vonagló asszonyt.

A teremben újra felhangzott a zene, melynek hangjai elaltaták a józan ész komoly intéseit.

VII

Kaposy Béla özvegyét új csapás érte; édes atyja a földművelési miniszterium öreg hivatalnokja meghalt; most egy bátyján Rogasóczy Elekén kívül nem volt senkije sem. De igen volt még egy másik fitestvérje is, ki apjának első házasságából született, de már fiatal korában kiüldözték szülei a házból. Ugy hallotta, hogy azóta a vidéken valahol nyomdatulajdonos lett.

Ő és Elek együtt nevelkedtek, de sohasem szerették egymást; Elek durva, kicsapongó természetű volt, s mindig gúnyolta, bántalmazta hugát. Mikorra felcseperedett, anyjuk már nem élt; az apa pedig egész nap nem volt odahaza s Elek is elcsavarogta az időt pajtásaival. Már otthon is alig érintkeztek egymással, s nem is csoda, ha most már két év óta levelet sem váltottak.

De pénznek kellett lenni, még ha a föld alól teremtettek volna is elő. Rogasóczy könyvelő ember volt, ki nem sokat törődött a lelkiismeretével; mégis megdöbben, mikor a felesége azt tanácsolta neki, hogy a hivatalos pénzekből segítsen a bajukon.

— Nem, nem . . . Nem tehetem! — mondta kétségbeesve.

— De meg kell tenned, Elek, ha szereted a családodat csak egy csöpet is!

Gondold meg jól a következményeket; hogy ha a lejáró váltót ki nem fizeted, vagy ha nem törleszted a rendes részletet, úgy minden megbomlik. Butoraink pedig újra újra kerülnek!

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

(Folytatás.)

Perczel Dezső belügyminiszter válaszol Veszter Imre a magyar Tátrában fekvő halastó és Tengerszem, ugyszintén a Magyarország és Galícia közötti határvonalak szepesmegyei részén előfordult villongások tárgyában tett interpellációjára.

Veszter Imre a választ tudomásul veszi. Ugyancsak a belügyminiszter válaszol Hock János képviselő interpellációjára a csongrádi bizottsági tagok választásánál előforduló újabb törvénytelenések tárgyában.

Hock János kétszeri felszólalása után a Ház többsége a választ tudomásul vette.

Perczel Dezső belügyminiszter Apponyi Albert grófnak a nógrádmegyei tisztújítás tárgyában tett interpellációjára azt feleli, hogy az adatok még nem érkeztek be, tehát most nem válaszolhat érdemlegesen, de ez ügyben már intézkedett.

Ugyancsak a belügyminiszter válaszol Helley János interpellációjára a szilágymegyei tisztújítás tárgyában.

Elnök: Azt hiszem, a kérdést nem szükséges szavazásra kitéznom, a ház tudomásul veszi. (Nagy derűtség.)

Ülés vége 2 órakor.

A defiezt.

Budapest, nov. 21. (Saját tud. távirata.) A költségvetési vitához kitűnő anyagot szolgáltat az ellenzék számára a harmadik negyedévi pénztári kimutatás. Ezt a kimutatást a kormány már november első napjaiban publikálni kellett volna, de nem akarta ezt az erős fegyvert kiszolgáltatni az ellenzéknek, mert akkor a pénzügyi támadás a kormány ellen még hevesebb lett volna. De végre megjelent a kimutatás, a mely a múlt év hasonló negyedében elért eredményhez képest milliókba kerülő visszaesést mutat. A bevételeknél a visszamaradás a tavalyi év hasonló szakához képest 2,981,859 frt. A kiadások összege pedig 2,824,860 frttal nagyobb, mint az előző évben. Vagyis öt milliót meghaladó összeggel romlott a mérleg. Lényeges a jövedelem visszamaradása az egyenes adóknál, a pénzverdénél, a különféle rendes bevételeknél, a kiadás pedig emelkedett az adóbejtásnál, az államasutaknál. A kimutatás igen súlyos adalék a kormány pénzügyi politikájához.

Darányi mandátuma.

Budapest, nov. 21. (Saj. tud. távir.) A főváros II-ik kerületében Darányi Ignác földművelési minisztert egyhangulag képviselővé választották.

Takács Zoltán elítéltetése.

Budapest, november 21. (Saját tud. távir.) Ma délelőtt 11 órakor hirdette ki Vargha Ferencz az ítélő tanács elnöke Takács Zoltán bűnpörében a törvényszék ítéletét, mely a következő:

Ő Felsege a király nevében!

A budapesti királyi büntető törvényszék dr. Takács Zoltánt bűnösnek itéli a btk. 69. §-nak 1 pontja alapján, a 355., 356. §§-okban körülírt sikkasztás bűntettében, mint felbujtót s ezért a 358. és a 90. §§-ok figyelembevételével, a kiszabható legnagyobb büntetéssel, öt évi börtönnel és öt évi hivatal és jogvesztéssel sújtja, a kihágás alól felmenti. Büntetésébe az eddig elszünetelt vizsgálati fogságból semmit sem tud be.

Takács Károlyné szül. Sarlós Emiliát a bíróság bűnösnek mondja ki az orgzdaság bűntettében s ezért a 370. és 371. §. alapján egy évi börtönrre itéli.

Ifj. Berecz Antal újra felvételi kérelmét a törvényszék elutasítja, vagyis ötödfél-évi börtönbüntetését érintetlenül hagyja.

A leszámítoló és pénzváltó bank kárát 20148 forint 5 krban vádlottakkal szemben egyetemlegesen megállapítja a bíróság.

Építkezési katasztrófa.

Budapest, nov. 21. (Saj. tud. távir.) A Csengeri-utczában egy építési állomány összedőlén, több munkás meghalt.

Öngyilkos akadémikus.

Budapest, nov. 21. (Saját tud. távirata.) Szenzációs öngyilkosság történt ma délelőtt a fővárosban. Szamota István muzeumi segéd az akadémia levelező tagja ma délelőtt fél tíz óra tájban a Lipót-körút 30. számú ház II. emeletén levő lakásán a tükör előtt állva tiszti revolverrel jobb halántékába lőtt s nyomban szörnyet halt. A lövés zajára besiető nővére már a padlón holtan fekvő taláta. Az öngyilkos 3 nap óta főtűnően buskomor volt s többször

emlegette, hogy öngyilkossá lesz. Szamota 27 éves fiatal ember volt s most szándékozott meg-nősülni.

A Berzeviczy-Kacziány párbaj.

Budapest, nov. 21. (Saj. tud. távir.) Dr. Berzeviczy Albert orsz. képviselő a »Hazánk« egy sértő cikke miatt Dániel Gábor és Müntich Aurél orsz. képviselőkkel provokáltatta a cikk íróját, Kacziány Géza fővárosi gimnáziumi tanárt, aki Ugron Zoltán és Helley János orsz. képviselőket nevezte meg segédeikül. A megbízottak pisztolypárbajban állapodtak meg egy-szeri golyóváltással 5 lépés avanche-szal. A párbaj ma délelőtt ment végbe a Ferencz József-kaszárnyában. A felek lőttek de nem találtak, a mire a segédek az ügyet lovagias uton elintéztettek nyilvánították és jegyzőkönyvet vettek föl a párbajról.

Közgazdaság.

A sertésvész behurcolása Debreczenbe. Veszedelmes csapás fenyegeti a debreczeni sertésnyésztést és kereskedelmet. — A mitől egész nyáron át megmenekedett, az a baj most, midőn országszerte szünőfélben van, egyszerre és váratlanul fellépett Debreczen területének egy részén. Megállapított, hogy a »sertés-kolerát« Nánás és Büd-Szent-Mihály felől hur-colták be a város területére. — A Nagy-Cse-rén a 31. számú állategészségügyi járáson L. ismert sertéskereskedő jószág állományában ütött ki a vész, még pedig olyan vehemens erő-vel, hogy egyetlen egy napon, hétfőn több ser-tés elhullott. Az inficiált területet zár alá he-lyezték és jelentés alapján a városi hatóság táviratilag értesítette a földművelésügyi minisz-tert, s javasolta, hogy L. tenyésztőnek egész sertés állománya kiirtassék. Ezzel a gyökeres eljárással hiszi a vész tovább terjedését meg-gátolni. Kiszámíthatatlan kárt is okozna, ha az ország egyik sertéskedelmi emporiumában, épen a legelőnkebb kivitel idején a sertész-vész to-vább terjedne. Hidvéger Mihály sertései között a guthi erdőn is kiütött a vész s eddig 46 hi-zott sertés esett áldozatul. A szükséges óvin-tézkedések megtétettek.

Szegény ügyünk és a selyemtermelés.

A ki velenczében járt s ott 2—3 napot töltött, tanuskodhatik legjobban arról, hogy en-nek a nagy Babilonnak nincsenek koliusai.

Az utca gyermeke, déli gyümölcsöt hirla-pot, vizet, sülttököt stb. árul; csizmatisztító, ke-féjét kínálgatja az utca szegletén. Dolgozik valamit. A legkisebb szolgálat végeztével azon-nal kérőre tartja a markát, de ingyen kéregetni nem merészel.

A megöregedett vak ember odavezeteti magát a gondolák kikötőjéhez. Horgos botjával parthoz szoritja az érkező gondolat. Bámulatos gyakorlattal segíti az idegent a kiszállásban, hogy a következő pillanatban kérje, *munkájá-nak* jutalmát.

A Ghetttóban, eme legszegényebbnek jelzett városrészben, 8—10 gyermek veszi az idegent körül. Az egyeik dalt énekel; a másik a fizetett vezető mellé is vezetőül ajánkozik; a harma-dik czirkuszba illő bukfenczeket vet a járdák és terek kövezetén, azért a pár »csentézimi«-ért, a mit a »galantó«-tól nem ki koldulnak, hanem a miért — már ugy a hogy — de em-berül megszolgálnak.

Pedig, hogy heverész a Szent-Márk terén, a szárnyas oroszánok kő lépcsőzetén a szinte szám nélküli lazaroni.

Pihenni szabad az olasznak ámde kére-getni nem!

A tehetetlen szegények számára, szegény-házak adnak menhelyet, hol dolgoznak ám az ápolat szegények is.

Épenazért hever a Szent Márk-tér szár-nyas oroszánjainak lépcsőin annyi rongyos em-ber, mert a szegény házban — pusztán heve-résért — pihenő helyet és ételt nem adnak.

*

A selyemtermelésről írott czikkeim óta igen sok kérdést volt szerencsém kapni, uri nőktől, ifju leányoktól, diákoktól, arra nézve, minő feltételek kellenek hát a termeléshez.

Igen tekintélyessé lett már az a szám, melye ama hölgyek, ifjak név sora foglalható, kik a selyemtermelésre vállalkozni akarnak.

Nem akarom kétségbe vonni a nemes felkészülés komolyságát, nem nevezem *szalma-láng*-nak a tett ígéretet, már csak azért sem, mert a tartós paraszt adó hasábfákat, *ilyen szalma-lángok nélkül*, nem is vagyunk képesek lángra gyújtani.

Tehát felette sokra becsülöm a kísérletezésre szánt nemes felhevülést. Amde a selyemtermelés áldást nyújtó munkájának alapkövét abban látom, ha a nagyvárad koldus ápoló intézet, a Csesztivó intézet, a nemsokára megnyíló árvaház növendékei kezdenék meg a selyemtermelést.

Nagyon természetesen nem azért, hogy eme szegény sorsu nép, melyre a jótékonyság nagyon is feltér, visszatérítsen valamieskét a reá fordított költségekből, hanem hogy öreg napjaikban egy kis munkát is találjanak, melynek 10—20—40 forintba menő hasznát ők maguk fordíthatnák, akár egyszerű ebédjük és vasorájok, akár szerény ruházatuk jobbítására.

Az árvaház gyermekei meg, kisebb nagyobb összeget gyűjthetnének maguknak, az árvaházból kikerülésük idejére.

Ez a három intézet lenne az a bázis melyre nagyon is rá lehetne építeni, a nagyvárad selyemtermelés egész jövőjét.

Az innen kisugárzó példa, okvetlenül követőket nyerne ama szegény családoknál, kik Nagyvárad bőkezű püspökének havi kegydemányát élvezik. Sőt maga a termelés mértéke arról is hű képet nyújtana, ki érdemes eme havi segélyezésére, és ki az? a ki erre — pártfogások útján — olcsón utazik.

Igen alkalmas e foglalkozás gyári, vasuti alkalmazottak olyan családtagjai részére, kik a gyermeki korban kissé jobb módot élveztek mint a milyenben jelenleg élnek, de másokhoz, munkát vállalni még sem mehetnek, s csak alig van módjokban, hogy a szükséges lábbelit megkereshessék.

Várad-Olasziban, különösen nagy az udvarokon levő eperfák száma. S még nagyobb az a Széles-utcán tul, a város széle felől eső telkeken. Az ott lakó családok tehát rendelkeznek a termelés legfőbb kellékével, a gazdag eperfa levélzettel. Közülök, csak 10—15 család gyermekei tegyenek kísérletet a jövő tavaszon, egy év mulva százakra meg Nagyváradon azon családok száma kik a termelésre vállalkoznak.

Szerényen induli mozgalmaknak az a sorsa hogy többnyire soká élnek.

Nagy hűhóval indított mozgalmak, (igaz, nagyobb fényt vetnek) a magasabb régiókat keresik, — mint a rakéta —, de azután szétpattannak, semmivé lesznek!

Magam részéről azt szeretném, ha eleinte nagyon is szerény körben kezdődnek a termelés, nehogy már az első évben beálljon a táplálék-hiány, s a termelők, pénzen vett levélzettel táplálják azokat a bogarakat melyek után némi kis pénzt várnak.

Első évben elég lenne az is, ha egy család 1—5 gramnyi petéből kelt hernyó felnevelésére vállalkoznék. Az első év, könnyen lehet esős, nedves esztendő, mely nemcsak a táplálást, de magát a gubó-beváltást is nehezítheti.

Kisebb nagyobb csalódások pedig, újra bevágják a termelés útját, s a helyett, hogy újra meghonosulna e városban a selyemtermelés; a helyett hogy ruházatot szerezne magának a szegény néposztály, ráfizeti esetleg került pénzeszkéjét; elveszti bizodalját; s nem kezd újabb kísérlethez az a szomszéd sem a ki mások kárán tanulta meg hogy a kísérletezés 1896ban is milyen káros volt.

Egyáltalán nem tartom magamat szakembernek. Még kevésbé vagyok arra jogosítva, hogy az országos hivatal nevében ígéreteket tegyek. A lehetőségeket is épen azért mondom el ily részletességgel, hogy családoka délibáb után még magam se menjek másokat se indítsak.

Nagyvárad uri társadalmához vona bizalomteljes jó szándéku kérésem.

1873 óta vagyok igen közeli tanuja annak, hogy a különböző című segélyezések milyen nagy méretűek.

De e közelségben azt is elég közről látom, hogy e segélyezés, a maga jótékonysága mellett, igen gyakran esik áldozatul a kapzsiságnak *sígen gyakran maradnak segély nélkül*, arra sokkal érdemesebb szegények.

Egyáltalán nem óhajtok irányt szabni bármily segélynek; lelkiismeretem sem engedné eltaszítani azt a kezét, a melyik segély után nyul.

Csupán ama szegények ügyében szólok, kik nem képesek elég rongyosan járni, hogy maguk iránt, szánalmat keltsenek, s még nem jutottak odáig, hogy pár forintnyi adomány után lesütött szem nélkül nyuljanak.

Az *ilyen szegényekre* volna jó, ha Széles utca; a Vasfürdő utcai sétatér; a ló és baromvásár körülete: a régi és új huszár kaszárnya környéke, s a külvárosok minden szélesebb utcája, eperfával lenne beültetve.

Az eperfa bőség jelentékeny gátat vetne annak a nagy szegénységnek, mely bezárt aj-

tók mögött sir, s melyet nem igen van alkalomunk látni.

Temérdek *koldusa* van Nagyváradnak, s bizony nem kevesebb eme kéregetőknél az *igaz szegények* száma! Ezekre lesz jó a selyemtermelés.

Rátkai József.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. november 21.

Budapest, november 21. I. Készárúzet. Buzát mérsékelten kínáltak, a vételkedv kedvező volt és nyugodt irányzat mellett néhány ezer q. hazai buza kelt el, olcsóbb áron vásároltak.

Tiszavidéki 500 q. 81 k. 7.80 frton.

Idegen búzákból 600 p. oláh buza 77 k. 6.— frt.

Rozs irányzata esőkent, ára 6.20 frt.

Tengeri és árpa irányzata nyugodt és esekély forgalmu

Zab irányzata szilárd. Elkelt 200 q. 6.55 frton.

II. Határidőzet. Amerikában a készletek apadóban vannak, a miért ¼ centes árhanyatlást jelentett minek folytán nálunk is emelkedtek az árak néhány krral. Különösen szilárd volt a rozs, melynek ára vételek folytán 4—5 krral javultak.

Előfordult kötések: buza őszre 7.22—7.28 frt, rozs tavaszra 6.32—6.36 frt, tengeri 1896. máj.—júniusra 4.53—4.57 frton, zab őszre 6.10—6.14 frt, káposzta-repeze szeptemberre 10.80—10.90 forinton.

Zárlatkor maradtak: buza őszre 7.25—7.27 frt, buza tavaszra 6.94—6.95 frt, rozs tavaszra 5.33—5.35 frt, rozs tavaszra 6.36—6.37 frt, tengeri október—novemberre 6.60—6.75 frt, tengeri 1896. május—júniusra 4.56—4.57 frt, zab őszre 5.75—5.77 frt, zab tavaszra 6.16—6.18 frt, káposztarepeze szeptemberre 10.85—10.90 frt, káposztarepeze augusztus—szeptemberre 10.85—10.90 frt.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, nov. 21. Készlet: 18.794 drb. Urasági öreg nehéz I. rendű: 56—57 kr.; közép: 54—57 kr.; Fiatal nehéz: 54—55 kr.; Fiatal közép 54—55 kr.; Fiatal könnyű 00—00 kr.; Szerbiai nehéz 53—54 kr.; közép 53—54 kr.; könnyű 00—00 kr.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. november 21-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	119.75
Magyar koronajárdék	—	—	—	97.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	—	—	—	123.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	—	—	—	100.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	119.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	97.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	—	—	—	99.50
Fo-vát-szlavon földtehermentesítési kötvény	—	—	—	98.25
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	—	—	—	154.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	142.—
Osztrák járdék papirban	—	—	—	99.25
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	99.50
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	120.25
Osztrák korona járdék	—	—	—	100.00
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	—	149.—
Osztrák-magyar bankrészvény	—	—	—	1020.—
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	428.—
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	363.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	—	—	—	350.50
20 frankos arany (Napoléon'or)	—	—	—	960.—
Német birodalmi márka	—	—	—	59.05
London vista	—	—	—	121.—
Paris vista	—	—	—	47.95
20 márkás arany	—	—	—	11.81

Szenzációs újdonság!

Nagymélt. magy. kir. keresk. ministerium által szabadalmazott

„COLUMBUS“

a világ legtökéletesebb **KÁVÉ-PÖRKÖLŐJE** borszeszfűtéssel, különös előnyei a pörkölés ellenőrzése.

Biharmegye egyedüli főraktára

NÁDOR L. és TÁRSÁ-nál

NAGYVÁRAD, ZÖLDFÁ-UTCZA.

290 6—10

Különböző nagyságban kapható!

Szent László-nyomda-részvénytársaság Nagyváradon.

Nélkülözhetetlen minden háznál!

Egy-két krajczárért borszeszfűtés elegendő friss kávé pörköléséhez!